N. 71

KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 2. Września V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG V. S. d. 21 Sierpnia. Półkownik Tarasow został Szefem Saratowskiego półku muszkietyerów. W imiennym ukazie danym Senatowi d. 31 lipca wyrażono. W okolicznościach teraznieyszych woiennych J. J. Mość znayduie przyzwoito, ażeby zagraniczne towary przychodzące do Rossyi opatrzone były rzetelnemi swiadectwami, iako nie są produktem tych kraiów, z któremi woiuiemy. Przeto postanowiono 1. Na osnowie ukazu r. 1793 d. 8 kwietnia wszystkie okręta z cudzych kraiów posłane do portów Rossyiskich, mieć powinny swiadectwo na swóy ładunek, iako ten nie zkłada się z produktow Angielskich, Szwedzkich, lub ich osad; podobnemi swiadectwami opatrzone być powinny towary do lądowych granic Rossyiskich przywożone. 2. Te swiadectwa maią być dawane gdzie są Rossyiscy Konsulowie przez nich, gdzie niema od rządu miasta z którego towar wychodzi; a ieżeli w miastach gdzie Konsulów niema znayduią się poselstwa Rossyiskie, tam swiadectwa mieyskie maią być zaswiadczone przez Kancellarye poselskie. 3. Bez tych swiadectw towary zagraniczne do granic Rossyiskich nie będą wpuszczone, owszem należy one zwrócić w terminie przepisanym; na okrętach pomienione towary przynoszących nie wolno wysyłać za granicę produktów Rossyiskich. 4. Od prawidła powszechnego wyimuią się produkta Tureckie i z drugich kraiów Azyatyckich przychodzące do Czarnomorskich, Azowskich, Caspiskich portów, iakoteż do granicy lądowey, gdzie używaią się taryffy Astrachańska, Orenburgska, Kiachtyńska; na takowe produkta żadnych swiadectw nie potrzeba. 5. Ten ukaz zacznie być wykonywany d. 1 stycznia r. 1809. W drugim ukazie tegoż d. 31 lipca wyrażono. Morskim przepisem celnym postanowiono, dla zachęcenia żeglugi kraiowey brać cło przy wyisciu na morze i weysciu do portów od produktów Rossyiskich, które cudzoziemcy przewożą z iednego portu Rossyiskiego do drugiego; lecz ponieważ w liczbie tych towarów mogą znaydować się takie, które iako zagraniczne są zabronione taryffą, a w przepisie nic o nich nie wspomniano; przeto nie poddaiąc onych pod konfiskatę rozkazano przepuszczać iako towar nie wymieniony z opłatą cła 30 procentów.

GL. X. Holsztyński Oldenburgski będzie G. Gubernatorem Estlandzkim do interessów cywilnych; woiennym zaś Gubernatorem w Rewlu zostanie Admirał Spiridow. Officyerowie dla ran odniesionych na woynie i kalectwa do służby nie zdatni, odtąd nie inaczey będą uwalniani od niey z pensyą całey gaży, aż okażą o kalectwie swoiem nie tylko swiadectwo Doktorów, aleteż wszystkich officyerów półku w którym zostawali, z wyrażeniem iż rzeczywiście służyć nie mogą, i godni są pensyi.

Dalsze czynności woienne armii Rossyiskiey w Finlandyi. D. 22 lipca główną kwaterę przeniesiono do Abo. G. Denisow doniosł, że kommendę korpusu swego oddał GM. Szepielew. D. 16 po złączeniu w Lapferd Półkownika Jagodina ustępuiącego z Kauchaioki, G. Denisow umyslił znowu te mieysca opanować, ażeby nie dopuscił Szwedom na Lapferd nastąpić z 3 stron razem; przeto zasiliwszy Jagodina strzelcami i kozakami ruszył sam na przód. Nieprzyiaciele zaymowali stanowisko w wąwozie pod wsią Manila, którey 2 działa broniły, strzelce rozrzuceni, i 2 kolumny; lecz po 4 godzinney bitwie zakończoney d. 17 o godzinie 2 z północy, przeciwna strona zpędzoną została ztraciwszy zabitych 39 żołnierzy i Kapitana; z Rossyanów 3 polegli, raniony Officyer, żołnierzy 11. Zatem kazano Półkownikowi Jagodin po krótkim spoczynku zaiąć Kauchaioki. Z rana nieprzyiaciel uderzył na Lapferd we wszystkich punktach, wysadziwszy w odnodze Christianstadzkiey ludzi pod zasłoną 5 szalup, i razem od Peilax napadaiąc. Maior Essen z strzelcami przeszkadzał lądowaniu; kommendant przedniey straży Kisielew doczekawszy się posiłku na drodze krzyżowey, miał uderzyć, i dawne stanowisko pozyskać. Po 3 godzinnem ciągle strzelaniu Szwedzi porażeni wszędzie utracili 100 zabitych; w niewolę zahrany między innemi kommendant flottylli Maior Scheman; u nas poległych i ranionych 25.

Jagodin scigaiąc Szwedów do Kauchaioki znalazł ich o 6 wiorst prred miastem w naylepszem stanowisku; więc 2 roty strzeleckie attakuią nieprzyiaciela na skrzydłach; reszta z dragonią i armatami uszykowała się na drodze przeciw batteryi; trafne z dział naszych strzelanie, attak bagnetowy złamał front przeciwników; uciekali w nieporządku 6 wiorst za Kauchaioki; bitwa trwała więcey 5 godzin; Szwedów poległo 67; z naszey strony zabito 9, raniono 38. Pomnażaiąca się liczba woysk i statków pod Christianstadem, mocne przedsięwzięcie nieprzyiacioł opanowania Lapferd, zniewoliły G. Denisowa zostawić w Kauchaioki dragonią tylko i kozaków, resztę woyska zbliżyć do Christianstadu. D. 20 rano zaczeła się znowu bitwa pod Peilax. G. Denisow uprzedzaiąc zamiar przeciwny attakowania iego z 2 stron razem, postanowił sam poraziwszy Szwedów w iednem mieyscu zwrócić potęgę całą na drugie. Stanowisko nieprzyiacielskie za Peilax było zasłonione 2 batteryami od 6 armat; prawe skrzydło oparte o zatokę gdzie były 4 szalupy, lewe błotem zakryte. Strzelcom Rossyiskim kazano nie dochodząc wąwozu przed frontem Szwedzkim leżącego rozdzie-

lić się na dwoie, i przebierać się na 2 skrzydła; inni strzelce z armatą posiłkowali pierwszych, półk Newski z Biorneburga przybyły z armatą w rezerwie został. Strzelce prawego skrzydła zostawiwszy w tyle szalupy zbliżyli się do nieprzyiacioł i ognia dawać zaczeli zwracaiąc ich uwagę na siebie; w pół godziny odkrył się niespodziany ogień na prawem skrzydle; tegoż czasu podeszły armaty, kolumnę Szwedzką zmieszały, batterye ich zgasiły. W tey chwili kazano strzelcom i kozakom uderzyć bagnetem i dzidą; nieprzyiaciele odparci zabitych tracą 175, z naszey strony poległ officyer, 12 żołnierzy, raniony Officyer, żołnierzy 27. G. Denisow zaioł dawne stanowisko. Szwedzi w rozprawie mieli 2 bataliony piechoty, pół szwadrona iazdy.

D. 23 wiadomość przyszła, że pierwsze 2 dywizye flottylli maią kommunikacyą wolną z 3 i 4, a Kapitan Haiden z ran uzdrowiony przyioł nad ostatniemi kommendę. Z Sweaborga do teyże flottylli posłano 5 statków.

D. 24 Od dywizyi 5 flottylli pod Kapitanem Nowokszczenow doniesiono, że korzystaiąc z wiatru pomyslnego poszła z Jttis ku Jungfersund szukać nieprzyiacioł, i pod Kimito znalazła liniowe okręta i fregaty z wielo mnieyszemi statkami które w różnych mieyscach stały. Kapitan Rossyiski niżeli do rozprawy przystąpił, użył naprzód obronnych środkow, stawaiąc między wyspami Kimito, Biskopoa, Reverholm; d. 23 wysłał na zwiady 2 statki, które zbliżywszy się do okrętów przeciwnych na strzał działowy, znalazły w małem przeyściu do Jungfersund 2 fregaty, i okręt liniowy; od tych niedaleko stał inny okręt zasłaniaiący przeyście większe, przy nim kilka statków małych; daley iesczce widziano 2 okręta, 2 korwety. W posiłek dywizyi 5 wysłano 6 szalup, które dla mielizny zostały od 4 dywizyi nie przeciągnione na drugą stronę.

D. 25 GM. Szepielew doniosł, że nieprzyiaciel znowu na Kauchaioki uderzył z 2 batalionami, 4 armatami, dragonią, więc kazano dragonom i kozakom Rossyiskim z tamtąd wynieść i przyłączyć się do korpusu. Wice Admirał Sariczew doniosł, że d. 21 pod Sweaborgem pokazała się flotta liniowa kommendy Admirała Chanikow. Deżurny GL. Konownicin doniosł Ministrowi woiennemu, iako woyska są opatrzone w żywność i furaż do d. 1 Sierpnia, żołd onemu należący za terciał Maiowy przywieziono do Helsingfors w monecie srebrney, i będzie wnet wydany Officyerom z półków przysłanym. Reszta poźniey.

WIEDEN d. 24 sierpnia. Odkryła się prawdziwa przyczyna marszu wstecznego armii Tureckiey W. Wezyra i Baszy Bairaktara od granic Serwii do Romelii, wielkie i ważne zdarzenia zaszły w Constantinopolu między dniem 18 i 29 lipca. D. 18 rano Aga Jańczarski na czele 15 t. ludzi którym hetmanił, zbliża się pod mury stołeczne i obozem stawa w mieyscu Daudbasza zwanem; przy tym korpusie iako przedniey straży woysk Wezyrowskich, znaydowała się chorągiew Proroka Mahometa. Przeto Sułtan Mustafa 4 d. 19 z całym dworem wyiechał za miasto, i iak tylko postrzegł owo znamie, zsiadł z konia, przystąpił, upadł na kolana, i do czoła swoiego przycisnoł. Po tym obrządku Wezyr W. prezentował Monarsze kilku przednieyszych Baszów, między innemi Bairaktara, z którym Sułtan długo rozmawiaiąc powrócił do pałacu, odprawił radę tayną, i powtórnie wyszedł pieszo do główney bramy na spotkanie owey chorągwi, którą na mieyscu zwyczaynem złożono, iakby po woynie zakończoney powracała. W chwilę poźniey wiadomość przyszła z ciasniny Dardanelskiey, że fregata Angielska bitwę tam stoczyła z kilko zbroynemi Turków statkami; które iey placu dotrzymać nie mogły; tym sposobem upadła powieść, iakoby Kapitan Basza flottę Ottomańską z pomienioney ciasniny do Archipelagu prowadząc, niedaleko uścia potkał Angielską, i złączył się z Admirałem oney Lordem Collingwood.

D. 19 wieczorem umiera nagle Aga Jańczarów, urząd wnet oddano Baszy Seimen. Wprzód nieco Bairaktar wysłał iazdy tysiąc dla oswobodzenia owego officyera, który w zamku Fanaraki zdiowszy głowę znaiomemu buntownikowi Kawaghi Oglu, sam przez mściwych żołnierzy zmarłego w tymże zamku był oblężony. Posiłek Bairaktara poźno przyszedł, iuż albowiem Spahowie po mężnym odporze, gdy nie widzieli obiecaney odsieczy, korzystaiąc z ciemności nocnych uciekli do blizkiego lasu, zkąd szczęsliwie przyszli do obozu Wezyra.

D. 20 rano Jańczarowie trzymaiący załogę w zamkach, słysząc o przyiściu nagłem armii Wezyrowskiey, odezwę uczynili do Bairaktara; wszystkim przebaczył, iednych w lądowem woysku, drugich na flotcie pomieścił. D. 21 Bairaktar na czele 1500 wybraney iazdy odwiedza Wezyra W. w iego pałacu, zkąd pośpiesza na radę do Sułtana; tu złożono z urzędu Muftego Atallach, i następcę Arabzade ogłoszono. D. 22 ztracili podobnym sposobem mieysce obydwa Kadileskierowie Romelii i Natolii, czyli naywyżsi sędziowie woyskowi, Muhib Minister zagranicznych Porty interessów, iakoteż wielu officyerów Jańczarskich z 8 i 19 półku; wszystkim na wygnanie iechać kazano do Cypru, Bursy, mieysc innych.

Skutek pokazał, że te odmiany Sułtan Mustafa czynił, i powolność Bairaktarowi oświadczał, zabiegaiąc większym odmianom; lecz ciosu przewidzianego nie mógł odwrócić. Przybywa z Azyatyckich brzegów do Constantinopola Kaliangi Oglu przyiaciel Bairaktara z 5 t. piechoty, 3 t. iazdy Natolskiey; część większa ludu staneła obozem pod Scutari, któremu przypatrywał się z daleka Monarcha, iakoteż dywizyi ciągnącey przez stolicę. Od d. 22 do 27 spokoyność głęboka. D. 28 Bairaktar odkrył prawdziwe zamiary swoie. Mustafa ogłosił tego Baszę Generalissimusem woysk Ottomańskiey Porty; na tę dostoyność wyniesiony człowiek otacza mieszkanie Wezyra W. pieczęć Monarchii odbiera, upadłego wodza iako już więźnia pod mocną strażą odsyła do obozu pod Daudbasza rozłożonego. Tegoż czasu Sułtan z własney chęci czyliteż ustępuiąc naleganiu obcemu, zapomniawszy na obietnicę uroczyście daną podczas rewolucyi przeszłoroczney szanowania dni Selima 3.

wysyła do nieszczęśliwego pana 2 Eunuchów i 8 zaufanych Murzynów z iedwabnym stryczkiem; iakoż w chwilę potem ciało zmarłego iuż Selima pośrod dziedzińca pałacowego wystawione było na widok publiczny. Lecz i ta gwałtowność nie ocaliła Mustafę, aniteż pomogła iemu do zniszczenia wiadomych zamiarów Bairaktara; wybiła iuż godzina rewolucyi; o godzinie 5 z południa ogromne strzelanie działowe z pałacu, Tofana, i flotty, głośne okrzyki niezliczonego ludu po wszystkich rynkach i ulicach, zwiastowały Turkom nową rządu ich przemianę. Mustafa 4 panować przestał, o życiu iego żadney wiadomości niema; Sułtanem ogłoszony iest Mahomet 6 brat rodzony, syn Abdul Hamida, maiący lat 23 zkończonych d. 20 lipca, ostatni z Ottomanów. Nowy ten Monarcha Bairaktarowi oddał pieczęć państwa, potwierdzaiąc onego na urzędzie Wezyrowskim; Eunuchów i Murzynów, którzy Selimowi 3 niedawno życie wydarli, śmiercią ukarać kazał. Cała rewolucya zkończyła się bez żadnych zdrożności, krwi obywatelskiey nie przelewano; spokoyność nieco w początkach wzruszona, powróciła natychmiast do stolicy, skoro ludowi ogłoszone zostało wstąpienie na tron Mahometa Sułtana.

Reichel urzędnik woyskowey kancellaryi umieraiąc odkazał testamentem dla Akademii wyzwolonych kunsztów kapitał, od którego procent 800 zł. ryń. wynoszący ma być corocznie dawany uczniowi naylepiey dystyngwuiącemu się w malarstwie lub snycerstwie. Znaiomy patryota i Poeta Austryacki Baron Geramb prosił o pozwolenie u rządu Francuzkiego, ażeby mógł własnym kosztem wystawić grobowe monumenta Generałom Hotze, Palfy, Piaszcek, poległym we Włoszech i w Szwaycarach; mysl obywatelska pochwałę i pozwolenie zyskała. Mówiąc o czynach patryotycznych nie godzi się przepomnieć postępku iednego z bogatych obywatelów Carinthii, który 4 t. ludzi do pospolitego ruszenia sam uzbroił i opatrzył. Cała armia Austryacka stoi na kantonach; słychać że na początku iesieni zgromadzić się ma do obozów pod Wiedeń, Wels, Pettau, i Pragę na zwyczayne ćwiczenia. Na mieyscu Graffa Zichy O Donel został Ministrem skarbowym. G. Colloredo dziękuie za prezydencyą rady woyskowey; następcą iego będzie G. Bellegarde, GG. Grune i Mayer zostali konsyliarzami stanu. Cesarz formować kazał 4 kompanie kadetów, z których 1 w Austryi, 2 w Czechach, 3 w Morawii, 4 w Gallicyi będzie utrzymywana; każda liczyć ma 124 młodzieńców, i potrzebną liczbę nauczycielów, którzy ich usposobią do stanu rycerskiego.

MUNCHEN d. 20 sierpnia. Wszystkie woyska Bawarskie są w poruszeniu; przed końcem ter. miesiąca 3 obozy widzieć będziemy; 1 pod Auszpurgem, 2 pod Plattingen, 3 pod Norimbergą, wodzami wyznaczeni GL. Wrede, Deroy, Jsenburg, każdy z nich 10 t. żołnierza ma hetmanić. Półki nowo zaciężne sławnych strzelców Tirolskich z oyczyzny swoiey do Bawaryi przechodzą. Król Maximilian, i syn iego następca tronu teraz bawiący w Szwaycarach, wkrótce do miasta naszego przybyć maią. Król Wurtembergski po krótkiey chorobie przyszedłszy do zdrowia rozkazał woysku swemu zgromadzić się do obozu pod Elwangen wytkniętego. Podobnym sposobem Król Saski zalecił, ażeby przed końcem sierpnia 20 t. Sasów, ile na spólną potrzebę związku Reńskiego dawać powinna Saxonia, zgromadziło się do obozu pod Pirna, drugiego między Neustadt i Stolpen przy granicach Czeskich; ten korpus zkłada się z 15 szwadronów iazdy, 20 batalionów piechoty, 5 bateryi artylleryi; iazda po wsiach będzie rozłożona, piechota w otwartem polu stać powinna. Dług publiczny Królestwa Westfalskiego wynosił 120 mill. franków; szczególny niektórych onego prowincyi 60 mill. wszystkie w iedno zlane obowiązały się stany za swóy przyiąć, i zapłacić. Król Hieronim z wod mineralnych Hannowerskich w Nendorf ieszcze nie powrócił do Cassel; w niebytności iego rada woienna zatrudnia się pilnie przyprowadzeniem armii do zamierzoney liczby 30 t. Woyska Francuzkie które dotąd stały w Berlinie i Brandeburgii zbieraią się pod Bamberg z Marszałkiem Victor; Soult mieysce iego zaiął w stolicy Pruskiey. Jest pogłoska, że korpusy Massena, Ney, Mortier wkrótce Szlask opuszczą; kraiu tego postać niegdy kwitnąca odmieniła się znacznie w 2 letnim przeciągu. Z Bawarskiey stolicy wiele armat i ammunicyi w tych d. posłano do Passau i twierdz Tirolskich. Przez prowincye nasze często widziemy teraz idące podobne transporta ze Włoch do Niemiec dla armii Francuzkiey. W. X. Badeński 4 t. żołnierza swego pod Rastadt zgromadzonym kazał być gotowemi do marszu; podobno póydą do Moguncyi.

COPPENHAGA d. 16 sierpnia. Król Fryderyk 6 wydał edykt zciągaiący się do stopniów obywatelskich; dzielą się na klassy; w 1 umieszczeni W. Kanclerz, Generał Feld Marszałek, Generał Admirał, W. Podskarbi, Tayny Minister stanu, Wielkorządca Norwegii, Wielkorząca Holsztynu i Sleswicku, Kawalerowie orderu Słonia, Feld Marszałkowie, Namiestnik W. Admirała, Kommandorowie orderu Dannebrog, W. Podkomorzy, G. artylleryi, Wice Gubernatorowie Norwegii i Xięstw lądowych, Generałowie en chef. Admirałowie, Generałowie Lieutenanci, Wice Admirałowie, Ministrowie zagranicznych interessów i drugich departamentów, wyżsi urzędnicy dworu Króla i Królowey, iacy są Marszałek, Koniuszy, Łowczy, Mistrz ceremonii. W Klassie 2 położeni Graffowie, Generał Maiorowie, Kontr Admirałowie, Prezydenci wyższych sądów, posłowie u zagranicznych dworów, Kuratorowie Akademii, Rektor Akademii Coppenhagskiey, Biskupi &c. W Klassie 3 inni urzędnicy dworscy, kraiowi, sędziowie &c. O woynie u nas nie słychać; Selandya ciągle iest opasana eskadrami Angielskiemi, chociaż liczba woiennych okrętów u brzegu wyspy naszey krążących zdaie się znacznie zmnieyszona. Nieprzyiaciel nic nie czyni, przestaiąc na przerwaniu kommunikacyi między stolicą Duńską i prowincyami, przeto żadney rząd nie ma wiadomości z Norwegii aniteż od granic Szwedzkich. 2 fregaty Angielskie stanęły przed portem Christiania, krótko bawiły, nic nie przedsięwzięły, i odeszły. W Belcie większym

nieprzyiacielskich obrótów nie widać. Korsarze nasi wybiegaiąc w liczbie wielkiey na morze, czasem powracaią z statkami zabranemi, które rzadko są Angielskie, lecz zawsze prawie miast i narodów oboiętnych własne; i te iednakze konfiskuiemy, skoro się okaże iż są ładowane towarem albo produktem Angielskim i zamorskich osad.

PARYZ d. 16 Sierpnia. Napoleon Jmperator zawczora do S. Cloud powrócił z podróży do Hiszpańskich granic; w porcie Brest nie był; w zamku Valencay odwiedził Wice Elektora Talleyrand; czyli zaś widział się z X. Asturyi i drugiemi Infantami Hiszpańskiemi, którzy tam mieszkaią, niewiadomo. Wczora przyimował Monarcha od familii swoiey i wszystkich urzędów zwykłe powinszowania, iako w dniu dorocznym narodzenia swego, który stolica nasza uroczyście obchodziła. W Nantes bawiąc dawał audyencyą między innemi Konsystorzowi Kościołów Protestantskich, którego Prezydent w piękney mowie wspomniawszy; iako Henryk W r. 1598 edyktem danym w temże mieście zgasił pożogę woien domowych między Katolikami i Hugonotami przed 40 laty zapaloną; iako pod cieniem edyktu niesmiertelnego kwitnoł pokoy we Francyi przez lat 90; iako naostatek Ludwik W. zniszczył pamiętne dzieło pradziada, i niezgoioną ranę zadał oyczyźnie wywołaniem z iey granic kilku kroców tysięcy Hugonotów; to wszystko przełożywszy Prezydent winszował Jmperatorowi, że wraz po obięciu rządów Francyi obcą i domową woyną zniszczoney, ogłosił tolerancyą powszechną, wolność sprawowania obrządków każdemu niewzruszoną. Podobne dziękczynienia złożyli zgromadzeni licznie Kapłani Ven eyscy obrządku Katolickiego, że zburzone ręką Jakobinów ołtarze wskrzesił, potrzeby zaś duchowieństwa tak hoynie opatrzył, że iuż prosić o co nie ma.

Znaiome światu bogate skarby, któremi napełniona była niegdy świątynia Loretańska; wszystkie dary Monarchów, ofiary wielu narodów rewolucya pożarła. Lepsze czasy powracaią; nowa Hiszpanii Królowa ztąd wyieżdżaiąc do Madritu monstrancyą wielce kosztowną do pomienionego Koscioła przesłała. Co się dzieie w państwach iey małżonka nie wiemy; rząd nic nie ogłosił opisawszy w krótkich słowach obrządek ogłoszenia Katolickiego Króla w Madricie. Doniesienia prywatne znać daią, że na czele rokoszanów prowincyi zachodnich miał stanąć Kardynał Burbon Arcy Biskup Toletański, syn zmarłego Infanta Ludwika, brat Xiężny Pokoiu. Lecz tey powieści wierzyć nie chcemy, pamiętaiąc, że ten Prałat z Hiszpańskich naypierwszy oświadczył hołd posłuszeństwa i wiernosci Napoleonowi, gdy usłyszał że Karol 4 zlał na niego prawa swoie do korony. Słychać że nie iuż Massena, lecz Marszałek Lannes albo Ney będzie naywyższym wodzem armii Francuzkich w Hiszpanii, G. Savary Gubernatorem Madritu; równym sposobem wiele innych urzędów naybardziey woyskowych Król Józef odda podobno Francuzkim officyerom, które piastować będą dopóki zupełna spokoynosć nie zakwitnie w narodzie.

Grand Hiszpański Campo Alange darował Jmperatorowey Francuzkiey dość liczną trzodę naypięknieyszych owiec, którą z wielkiem staraniem do Morfontaines zprowadzono. Z posłów zagranicznych przy dworze naszym w Bayonne byli tylko Saski i X. Prymasa związku Reńskiego; obydwa ztamtąd za dworem powrócili. Wszystkie pałace i dobra dziedziczne które w oyczystym kraiu dotąd posiadał W. X. Berg i Cliwii, po wynieśieniu iego na tron Neapolitański dostały się Jmperatorowi. Minister morski Decres długo bawił w porcie Brestenskim, zkąd według powszechnego domysłu ma wkrótce wyniść liczna eskadra na ratunek osadom Hiszpańskim; wnosić trzeba, że ią wesprze druga w Rochefort i Orient uzbroiona, zkąd iak wielokrotne doświadczenie nauczyło, iest łatwieysze wyiscie dla Francuzów niż z Brestu, przed którym Angielskie flotty stateczniey wytrzymywać zwykły zimową burzę i nawałność.

Marszałek Senator Perignon od nowego Króla Neapolitańskiego mianowany został Generał Gubernatorem stolicy Neapolu i Namiestnikiem iego w woysku narodowem; tenże naywyższą kommendę otrzymał od Napoleona nad armią Francuzką, która pomienione Królestwo zastępuie. Szkody które uboższi ludzi poniesli w Piemoncie podczas ostatniego trzęsienia ziemi, za rozkazem Gubernatora X. Borghese zrachowane million franków przenoszą.

Minister Sekretarz stanu Maret otrzymał tytuł X. Bassano. Jmperator zwiedzaiąc departamenta południowe i zachodnie, widział na wielu mieyscach złe drogi i mosty; wszystkie naprawić kazał, i potrzebne summy na to wydać ze skarbu. Drugim wyrokiem postanowił administracyą szpitalów założonych przy wodach mineralnych w prowincyach blizkich gór Pyreneyskich, dla wygody mianowicie ludzi ubogich i stanu żołnierskiego; te szpitale są w Bagneres, Bareges, Luz i wiele innych; ubodzy i woyskowi bezpłatnie będą przyimowani i leczeni. Szef Orszaku 11 legionu honorowego Marszałek Francyi iest Prezydentem administracyi. Małoletni synowie nowego Króla Neapolitańskiego wyiechali do Neapolu za któremi ociec wkrótce pospieszy. Z tego kraiu wielu znacznieyszych obywatelów przybyło do nas dla powitania swego Monarchy, między drugiemi Margrabia de Gallo Minister zagranicznych interessów, i Clary Półkownik synowiec Królowy Hiszpańskiey. W porcie Nantes podczas bytności Napoleona zpuszczono na wodę fregatę od 44 armat, iest to trzecia w roku teraz. tam zbudowana. Lecz iakiekolwiek uzbraiania morskie czyniemy w portach nad Oceanem i morzem srodziemnem położonych, te równać się nie mogą z ogromem przedsięwziętych w Anvers, Flessingue i Hollandyi. Ponieważ trudno iest znaleść maytków we Francyi, rząd nasz zaciągnoł ich kilka tysięcy na swóy żołd w Danii i portach Niemieckich, zkąd liczne partye do flott pomienionych często zprowadzamy. Na tegorocznym w Beaucaire iarmarku ledwie połowę widziano zamorskich produktów, porównywaiąc z przeszłemi laty; iednak i ta ilość zmnieyszona dowodzi; że kontrabandystowie umieią omylać zabiegi rządowe, i naysurowsze przepisy daremnemi czynić; handel zaś i kommunikacya z Anglikami nie iest przecięta u nas zupełnie.